

Әлемде және Қазақстанда цифрландыру үрдісінің даму тұлғаты

Ж.М. Утегенова¹, Т.Б. Казбеков²

¹Менеджмент кафедрасының аға оқытушысы

²Менеджмент кафедрасының доценті, э.ғ.к.

Zhanar_Z_E@mail.ru

^{1,2}Академик Е.А. Бөкетов атындағы Қарағанды университеті, Қарағанды қ.

Түйіндеме: Мемлекеттің инновацияға және цифрлық экономиканы құруға қосқан үлесі жылдан-жылға артып келеді. Мақалада кәсіпкерлікке икемді мемлекетке сұраныстың артуы қарастырылады және жаңашыл алдағы елдердің тәжірибесі жайында айтылады. Яғни заман талабына сай цифрлық экономиканы құру барысында, мемлекеттің атқаратын қызметі мен саналуан стратегияларды көрсетеді. Цифрлық экономиканы қалыптастыру кезінде мемлекеттің әртүрлі функцияларын орындай алатын стратегиялар мен функциялар қарастырылған.

Кілт сөздер: Цифрландыру, инновация, интернет, ақпараттық-коммуникациялық технологиялар стратегия.

Соңғы онжылдықтарда әлемдік экономика өмірдің барлық салаларында елеулі өзгерістер тудыратын цифрлық трансформацияны бастан өткеруде. Бұл жаһандық үрдіс барлық елдердегі бизнеске, қоғамға және мемлекеттік құрылымдарға айтарлықтай әсер етті.

Қазақстанның үкіметі мен мемлекеттік органдары ұзақ мерзімді экономикалық өсімді анықтауда қоғамды ақпараттандырудың және цифрлық технологияларды дамытудың маңыздылығын түсіне отырып, осы саланы дамытуға мемлекеттік саясаттың негізгі бағыттарының бірі ретінде белсенді қатысуда.

Ел Президенті Қасым-Жомарт Тоқаев өзінің Қазақстан халқына жолдауында атап өткендей, цифрландыру барлық реформалардың негізгі элементі және ұлттық бәсекеге қабілеттілікке қол жеткізудің басты құралы деп атады. Сонымен бірге саяси реформалар азаматтарды мемлекеттік басқаруға кеңінен тартуға бағытталуы керек. Реформалардың басты мақсаты - бүкіл мемлекет жұмысының тиімділігін арттыру [1].

Бізге белгілі болғандай, цифрландыру процесі бүгінде әлемнің барлық дерлік елдеріне қатысты. Сонымен қатар, әрбір ел цифрлық дамудың басымдықтарын өзі айқындайды..

Әр ел өзінің жетістіктері мен цифрлық экономиканы құрудың тәсілдерін өзінше көрсетеді. Әзірге цифрлық экономиканың барлық тұстарын дамытуда абсолютті көшбасшы жоқ, дегенмен Германия индустриялық технологиялардың бастаушысы және «Индустрия 4.0» терминінің туған жері болып табылады. Германияда халықтың шамамен 10% -ы жоғары технологиялық өндірістерде жұмыс істейді. Германияда цифрлық экономиканы қалыптастыруда мақсатты мемлекеттік саясат және перспективалы цифрлық жобаларды қаржыландыру шешуші рөл атқарады. Германиядағы мемлекеттік саясаттың негізгі міндеттері - іргелі білім беруді дамыту мен дамытуды ынталандыру үшін институционалды жағдай жасау.

Инновация - қазіргі кезде цифрлық трансформацияның қозғаушы күші. Инновация мемлекеттің қоғамдағы орталық рөлі емес және цифрлық трансформацияны қозғаушы рөлі болып табылмаса да, ол кейбір елдерде мемлекеттің қоғамда кәсіпкерлік рөл атқаруға деген тарихи қабілетін көрсете алады. Америка Құрама Штаттарының тәжірибесі көрсеткендей, мемлекет цифрлық білім экономикасының дамуына ықпал етіп қана қоймай, сонымен бірге оны батыл көзқараспен, саясатпен және мақсатты инвестициялармен белсенді түрде құрды. Мысалы, iPhone-ды соншалықты ақылды ететін барлық негізгі технологияларды жан-жақты зерттеуді үкімет қаржыландырды: Интернет, GPS, сенсорлық экран және SIRI-нің дауыстық белсенді көмекшісі, т.б. Интернет сияқты ірі жобалар таланттарды тарта алатын және нақты миссиялардың айналасында толқулар тудыратын көзқарастарды, миссияларды және динамикалық институттарды қажет етті. Тағы да, АҚШ үкіметі жергілікті тұрғындар үшін АКТ секторын құруда маңызды рөл атқарды, меценат және авангард рөлін атқарды, мемлекеттік венчурлік капиталға қауіпті инновацияларды ерте коммерциялауға мүмкіндік берді, бүкіл әлемде зияткерлік меншік туралы заңдардың сақталуын қамтамасыз етті, сонымен қатар әр түрлі салықтық және сатып алу бойынша қолдау көрсетті [2].

Дамушы нарықтық экономикалар үшін цифрлық экономика ұқсас қиындықтарды туғызады, үкіметтер сандық технологиялардың жаңа толқындарын инновациялау мен бейімдеуде ғана емес, сонымен қатар осы технологияларды бүкіл экономикаға сіңіруде және диффузиялауда белсенділердің әртүрлі рөлдерін атқарады. Цифрлық саясат уәкілетті цифрлық дивидендтерді беру

үшін саясатты, адами ресурстарды, жаңа институттарды, инфрақұрылым мен платформаны мақсатты инвестициялау сияқты қосымша факторларға инвестициялауды қажет етеді. Жақсы тәжірибесі бар елдерде үкіметтер бизнеспен серіктестікте белсенді АКТ экожүйесін ілгерілету, желілік мүдделі тараптар жүйесін құру және сандық экономикаға қажетті платформалар мен адами капиталды инвестициялау үшін шешуші рөл атқарды.

Сандық трансформацияны ілгерілету мен таратудың басқа жетекші мысалдарына Сингапур, Корея, Финляндия, Швеция, Израиль, Эстония және Қытай елдері жатады. Бұл үкіметтердің жанды цифрлық трансформация экожүйесін, интернетке барлық жерде қол жетімділікті, сандық платформаларды, цифрлық сауаттылықты, сандық көшбасшылықты және трансформацияға деген тұрақты міндеттемені құру үшін келісілген стратегиялар мен нарықтық тұлғалардың инвестицияларын қолдана отырып, өздерінің кәсіпкерлік және инновациялық функцияларын кеңейтіп, тереңдеткендігі туралы тарихи дәлелдер бар.

Сингапурдың электронды трансформациясы саясатының айрықша ерекшеліктері - ашық экономика, жаһандық білімге ашықтық, саяси және үкіметтік көшбасшылық, жиынтық институционалдық оқыту, мемлекеттік-жекеменшік ынтымақтастық, бәсекеге қабілетті ақпараттық инфрақұрылымға инвестиция салу, АКТ сауаттылығына және пайдаланушылардың білім алу мүмкіндіктеріне ерте назар аудару, нақты кибер саясат пен нәтижеге бағдарлануға және есеп беруге негізделген динамикалық басқару. Сингапур АКТ-ны ұтымды қолдану бойынша жетістіктерге жетті және қазіргі уақытта инновациялардан асып түсуге тырысады. Сингапур халықаралық озық тәжірибенің шекараларын аттап өтіп жатқанына қарамастан, Сингапур өзінің кемшіліктерінен сабақ алып, қазіргі жоспарларын соған сәйкес бейімдеуде [3]

Әсіресе, қытай экономикасы цифрландыру жағына қарай тез әрі тиімді дамуда. Экономикасы әлі де дамушы елдерге жататынына қарамастан, бірақ ЖІӨ-дегі цифрлық экономиканың үлесі бойынша оны АҚШ көрсеткіштерімен салыстыруға болады. Жаһандық күтілетін McKinsey институтының бағалауы бойынша, Қытайда 2025 жылға қарай Ресейдің ЖІӨ-нің 22%-ға дейін өсуінің күтілуі, Қытай тәжірибесі Alibaba, Huawei сияқты сыртқы нарыққа бағытталған перспективалық цифрлық жобаларды коммерцияландыруда сәтті болды. Қытайда жаппай цифрландыру халықтың интернет-ритейлді, цифрлық банкингі және экожүйенің түрлі онлайн мүмкіндіктерін белсенді пайдалануына алып келді. Электрондық сауда физикалық бөлшек сауданы алмастырды, бұл қаржылық онлайн сервистердің дамуына әкелді [4].

Қазіргі уақытта цифрлық трансформация идеясы бүкіл әлемді қамтиды және көптеген елдерде цифрландыру стратегиялық даму басымдығы болып табылады. Сондықтан цифрландыру барлық секторларға ықпал етеді және шикізаттық емес салалардың әлеуетін әртараптандыру және ашу, стартап-белсенділікті ынталандыру және "жаңа салаларды" ашу арқылы тұтастай Қазақстан Республикасы экономикасының құрылымын өзгертуге алып келеді. Бұл ретте әртүрлі салаларда цифрлық технологиялардың әсер ету дәрежесі біртекті емес-Қазақстан экономикасының дәстүрлі салалары, оның ішінде шикізат секторы шеңберінде құн жасаудың ең үлкен әлеуеті болжанып отыр, бірақ электрондық саудада, АТ-секторда және қаржы индустриясында құн жасаудың қағидаттық жаңа мүмкіндіктері ашылууда.

Жаңа технологияларды құру мен жетілдірудің жылдамдығы соншалық, ескі технологияларды пайдалану әлемдік экономикалық процестерді цифрландыру жағдайында мүмкін емес. Дәл қазір ғаламдық цифрлық өзгерістердің жалпы ақпараттық және технологиялық ағымына барынша араласып, оларды ұлттық экономикалық кеңістікте тиімді пайдалануға тырысу орынды сияқты.

Қазақстанда цифрлық технологиялардың "табиғи қарқынмен" таралуы қалаулы нәтиже бермейді, және елде мақсатты күш-жігердің болмауы, цифрлық революция толқынында тұрған елдерден артта қалуды күшейтеді. Дамушы әлемдік оқиғалар барысында ғылымның, мемлекет пен бизнестің тығыз интеграциялануына және тиімді өзара іс-қимылына негізделетін қойылған мақсаттарды іске асырудың нақты жолға қойылған тетігін әзірлеу қажет болып отыр.

Бүгінгі біздің міндетіміз – «жаңа» технологиялық кезеңді жіберіп алмау ғана емес, сонымен қатар Қазақстан экономикасын технологиялық дамыған елдер қатарына қосу. Ал ол алға қойылған мақсаттарға жету ғылыми-техникалық прогресс тұрғысынан алда тұрған мемлекет пен жеке сектордың серіктестігі жағдайында мүмкін болады [4].

Яғни мемлекеттің араласуынсыз цифрлық алшақтық өсіп, елдер ішіндегі және олардың арасындағы экономикалық алшақтықты одан әрі күшейтеді. Бұл үкіметтерден сандық алшақтықты жою үшін қолайлы жағдай жасауды талап етеді. Сондықтан сандық алшақтықты жою үшін осындай күш-жігерді басқара отырып, мемлекет азаматтық қоғаммен және қоғамдық ұйымдармен, жергілікті

билік органдарымен, бизнес-қауымдастықтармен, университеттермен және қайырымдылық ұйымдарымен жұмыс істеуі керек.

Список литературы

1. Мемлекет Басшысы Қасым-Жомарт Тоқаевтың Қазақстан халқына Жолдауы, 2020 жылғы 1 қыркүйек
2. Hanna, NK, & Knight, P (2011b). Национальные стратегии использования информационных технологий: стремление к трансформации в Сингапуре, Финляндии, на Филиппинах и в Южной Африке. Нью-Йорк: Спрингер.
3. «Электронная трансформация в путешествие по Сингапуру» Джинни Чуа, глава 2 «Национальные стратегии использования информационных технологий», Надя Ханна и Питер Найт (редакторы), 2012, Springer.
4. Удальцова Н.Л. Цифровизация экономических процессов в контексте промышленной революции 4.0. Журнал «Креативная экономика», 13 том, № 1, қаңтар 2019

Кадровая политика в медицинском учреждении как стратегическая основа системы управления персоналом

И.И. Шнайдемиллер¹, Б.К. Джазыкбаева²

¹магистрант 2-го года обучения по специальности «Менеджмент»

² PhD, доцент кафедры «Менеджмент и инновации»
irina.shnaidmiller@mail.ru, baldirgan_keu@mail.ru

^{1,2}Карагандинский экономический университет Казпотребсоюза, г.Караганда

Аннотация: В статье рассмотрена кадровая политика в медицинском учреждении как стратегическая основа системы управления персоналом.

Ключевые слова: Кадровая политика, организации здравоохранения, стратегия, кадровые ресурсы здравоохранения, планирование численности кадров, стратегические задачи кадровой политики.

Кадровая стратегия организации основана на потребностях организации в области управления человеческими ресурсами. Это рынок труда, который позволяет реализовать кадровую стратегию организации. Это связано с тем, что рынок труда мотивирует сотрудников работать с высокой квалификацией, помогает установить прочную связь между вкладом каждого из них и фактическим полученным результатом, что позволяет сотруднику мотивировать и вкладывать больше средств в работу. Кроме того, рынок труда дает сотруднику свободу выбора профессии, отрасли и должности, что снижает текучесть кадров в организации.

Здравоохранение - это система социально-экономических и медицинских мер, направленных на поддержание и улучшение здоровья каждого человека и населения в целом. Это отражает неопределимую роль здравоохранения в социально-экономической системе любой страны в целом, в системе ее жизнеобеспечения, в том числе как фактор национальной безопасности и социально-экономического развития в целом.

В настоящее время организации здравоохранения являются производителями продукции в виде медицинских услуг, основная цель которых - сохранение здоровья человека и нации. Сохраняющиеся проблемы в области кадровых ресурсов здравоохранения требуют использования ресурсов глобального сообщества по обеспечению эффективности прошлых стратегий и кардинальных изменений способы планирования, подготовки, использования, управления и вознаграждения работников здравоохранения [1].

Любая организация имеет свою политику, то есть систему правил, по которым существует сама система в целом и входящие в эту систему люди. По Кибанову А.Я. кадровая политика подразделяется на кадровую политику организации и кадровую политику государства. Кадровая политика государства рассматривается как сформированная стратегия кадровой работы, определенные цели и задачи, научные принципы подбора, развития персонала, усовершенствованные методы и формы работы с персоналом в определенный период развития государства.

В кадровой политике необходимо, прежде всего, сформировать стратегию управления персоналом организации, учитывая стратегию развития организации.